

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2008. október 22.

LATIN NYELV

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

I. FORDÍTÁS

Hogyan honosították meg a rómaiak Aesculapius kultuszát?
(Pseudo-Aurelius Victor: De viris illustribus Urbis Romae 22)

Romani ob pestilentiam responso monente ad Aesculapium Epidaurum arcessendum decem legatos principe Q. Ogulnio miserunt. ¹ Qui cum eo venissent ³ et simulacrum ingens mirarentur, ¹ anguis e sedibus eius elapsus venerabilis, non horribilis, ³ per mediam urbem cum admiratione omnium ad navem Romanam perrexit ³ et se in Ogulnii tabernaculo conspiravit. ² Legati deum vehentes Antium pervecti, ³ ubi per mollitiem maris anguis proximum Aesculapii fanum petiit ² et post paucos dies ad navem rediit. ¹ Cum adverso Tiberi subveheretur, ⁴ in proximam insulam desilivit, ¹ ubi templum ei constitutum ² et pestilentia mira celeritate sedata est. ²

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

Az első mondat 13 pontjának bontása:

responso monente	3 pont
ad Aesculapium Epidaurum arcessendum	3 pont
principe Q. Ogulnio	3 pont
Romani ob pestilentiam decem legatos miserunt	4 pont

Ha az *Epidaurum* szót nem az *arcessendum*hoz, hanem a *miserunthoz* kapcsolja: -2 pont. Az utolsó mondatban egyaránt elfogadható teljes értékű megoldásként, ha a *subveheretur* alanyának az *anguis* vagy a *navis* szót érti.

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik valósul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szöveggörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékos meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékaig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Egy jóslat buzdítására a rómaiak a járvány miatt Quintus Ogulnius vezetésével tíz fős küldöttséget indítottak, hogy honosítsa meg Epidaurusból Aesculapius kultuszát. Amikor ezek odaértek, és a hatalmas szobrot megcsodálták, a szent és nem félelmetes kígyó előkúszott a lakhelyéről, és a városon (a város közepén) keresztül mindenki csodálkozására a római hajóhoz ment, és összetekeredett Ogulnius sátrában. A követek az istenszobrot szállítva Antiumba érkeztek, ahol a csendes tengeren át a kígyó a legközelebbi Aesculapius-szentélybe ment, és néhány nap múlva visszatért a hajóra. Amikor a Tiberisen felfelé hajóztak, kiugrott a közelben lévő szigetre, ahol templomot építettek neki, és a járvány csodálatos gyorsasággal megszűnt.

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el.

1. Változtassa meg a következő jelzős szerkezetek számát (sing. ↔ plur.), az esetet azonban ne! (6 pont)

in manibus dextris	<i>in manu dextra</i>	2 pont
opus illustre	<i>opera illustria</i>	2 pont
coniugum ullorum	<i>coniugis ullius</i>	2 pont

2. Adja meg a következő melléknevek közép- és felsőfokát! (6 pont)

<i>Alapfok</i>	<i>Középfok</i>	<i>Felsőfok</i>	
<i>bene</i>	<i>melius</i>	<i>optime</i>	1 + 1 pont
<i>difficulter / difficile</i>	<i>difficilius</i>	<i>difficillime</i>	1 + 1 pont
<i>iucunde</i>	<i>iucundius</i>	<i>iucundissime</i>	1 + 1 pont

3. Adja meg a következő igék kért alakjait! (4 pont)

fero, ferre, tuli, latum	praes. imperf. ind. act. sg. 2.	<i>fers</i>	1 pont
possum, posse, potui	praet. imperf. ind. act. pl. 3.	<i>poterant</i>	1 pont
sumo 3 sumpsit, sumptum	praet. perf. coni. pass. sg. 3.	<i>sumptus 3 esset</i>	1 pont
arceo 2 arcui	praes. perf. ind. act. pl. 2.	<i>arcuistis</i>	1 pont

4. Változtassa meg az alábbi infinitívusok genusát (act. ↔ pass.)! (4 pont)

mutare	<i>mutari</i>	ductum iri	<i>ducturus 3 / -um 3 esse</i>	1 + 1 pont
sumpsisse	<i>sumptus 3 / -um 3 esse</i>	tribuere	<i>tribui</i>	1 + 1 pont

5. Állapítsa meg az aláhúzott szavak esetét és annak mondattani szerepét! (3 pont)

Fortitudinem magni aestimamus.
gen. pretii; értékhatározó 1 pont

Caesar ingenio suo illustris erat.
 vagy *abl. limitationis; korlátozó határozó*
abl. causae; okhatározó 1 pont

Troiani multos annos errabant.
acc. temporis; időhatározó 1 pont

6. Írja le, milyen igeneves szerkezettel fordítaná latinra a következő mondatokat! A pontozott vonalon adja meg a magyar mondat azon szavait is, amelyek a szerkezet részeit képeznék! (4 pont)

Látjuk, hogy a madarak a fészükre szálltak.
acc. cum inf.; madarak, szálltak (a látjuk megadása is elfogadható!) 1 + 1 pont

Mivel a Nílus kiáradt, víz lepte el a földeket.
ablativus absolutus; Nilus, kiáradt 1 + 1 pont

7. Alakítsa át az egyenes beszédet függő beszéddé, ügyelve a consecutio temporum szabályaira is! (4 pont)

Pontilianus quaesivit: „Cur non mittit mihi Martialis libellos?”
Pontilianus quaesivit, cur non Martialis ei libellos mitteret. 4 pont

(A pontszámok megoszlása:
 helyes mondattagolás 1 pont
ei 1 pont
 helyes igeidők 2 pont)

8. Nevezzen meg egy-egy irodalmi műfajt, amelyre a következő versképlet jellemző! (4 pont)

hexameter *eposz / tanköltemény / satíra / levél stb.* 1 pont
 distichon *epigrama / elégia* 1 pont
 iambicus senarius (ia. trimeter) *állatmese / tragédia / lírai költemény stb.* 1 pont
 metrum Sapphicum *óda / lírai költemény* 1 pont